



Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages
Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal
<http://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279
E-ISSN: 2520-3517
2023, No.(47)
Pg.236-260

The Use of the Definite article in the Ottoman Turkish Language in the Fourteenth and Seventeenth Centuries: Qaboos Namah and Mazaki Collection as a Model

Inst. İbtisam Uraibi Abdullah

E-mail: ibtisamuraibi@colang.uobaghdad.edu.iq

Inst. Muna Fadhil Jihankheer

E-mail: munafadhil@colang.uobaghdad.edu.iq

University of Baghdad, College of languages, Department of Turkish, Baghdad, Iraq.

(Received on 17/7/2022 - Accepted on 17/8/2022 - Published on 2/1/2023)

DOI: <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2023.0.47.0236>



This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Abstract

The Turks used the Ottoman Turkish language from the thirteenth century to the twentieth century. During this period and under the influence of Islamic civilization, a large number of words and structures were used from the Arabic and Persian languages, Therefore, many Arabic grammatical structures were used in the Ottoman Turkish language, such as the definite article simply because it was widely used.

The paper is concerned with the use of the Arabic definite article in the Ottoman Turkish language, and the aim of this contrastive study is to find out the similarities and differences between the two languages in terms of meaning and structure. Since linguistic studies depend on the practical side or applied approach, two works written in the Ottoman language were discussed: Qaboos Namah by Sheikh Sadr al-Din Oglu from the 14th century and Mazaki Poetry Collection by Suleiman Dede from the 17th century.

In our study, we showed how to use the definite article with words and phrases. The use of the definite article is used differently with words and phrases. This rule similarly applies to the Ottoman Turkish language. The

Arabic definite article is also prefixed to the noun in prepositional phrases and phrases with articles. This rule is applicable in Ottoman Turkish where affixes are added to single words, noun and adjective phrases as well as nominative affixes when translated into Arabic.

Keywords: Arabic structures, nominative affixes, the definite article, Ottoman Turkish language, sun and moon letters

" Kabusnâme ve Mezâkî Divanı Örneğinde "14. ve 17. Yüzyılda Osmanlı Türkçesinde Harf-i Ta'rifin Kullanması Üzerine Bir İnceleme

Özet

Türkler 13. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar Osmanlı Türkçesini kullandılar. Bu dönemde İslam medeniyeti etkisiyle Türkçeye Arap ve Fars dillerinden çok sayıda kelime ve terkipler girmiştir. Arapça gramer unsurlarının da alındığı görülmüştür, bu unsurlardan en önemlisi sıkça kullanılan harfi tâ'rifidir.

Araştırmamızda Osmanlı Türkçesinde Arapça harfi tâ'rifinin kullanımı ele alınmıştır. Bu çalışmanın amacı iki dil arasındaki anlam ve yapı bakımından benzerlik ve farklılıkları ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Osmanlı Türkçesi üç döneme ayrıldığı için on dördüncü ve on yedinci yüzyılları seçilmiştir ve harfi tâ'rifin kullanımındaki farklılığı belirtilmiştir. Bu çalışma da uygulamalı yönüne bağlı olduğu için Şeyhoğlu Sadrüddin'in "Kabus- nâme Tercümsi" adlı eser kitabı ile Süleyman Dede'nin " Mezâkî Divanı'nın " adlı divanı metinleri esas alınarak incelenmiştir.

Çalışmamızda harfi tâ'rifin kelime ve terkiplerle kullanımını gösterilmiştir. Harfi tâ'rifin kelime ve terkiplerde kullanımı farklıdır. Harfi tâ'rifi Osmanlı Türkçesinde de mevcuttur. Bu duruma belirtilme adı verilir ve kelimelere ilgi veya yükleme eki getirilerek kurulur.

Anahtar Kelimeler: *Arapça Terkipler,İsim Tamlaması, Harf-i Ta'rifi , Osmanlı Türkçesi, Şems ve kamerHarfleri.*

Kısaltmalar

(K.N.): "Kabûs- nâme Tercümsi"

(M.G.): " Mezâkî Divanı, Gazel "

(M.K.): " Mezâkî Divanı, Kaside "

(s.):sayfa

Araştırmada Kullanılan Transkripsiyon İşaretleri:

â :أ

ā :آ

‘a: ع

ḍ:ض

î :ي

ġ: غ

h: ح

ḫ : خ

k: ق

û: و

ş:ص

ṭ :ط

ẓ:ض

z:ذ

Giriş:

13. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar süren Osmanlı Türkçesi üç döneme ayrılmaktadır. Osmanlı Türkçesi başlangıç döneminde Eski Anadolu Türkçesinin özelliklerini göstermektedir. 16. yüzyıl Osmanlı Türkçesine geçiş dönemidir ve Osmanlı Türkçesinin üçüncü dönemi 19. yüzyıl ortalarından 20. yüzyıl başına kadar devam etmektedir. Osmanlı Türkçesi ilk dönemlerinde oldukça sade idi, daha sonra Arap ve Fars dillerinden kelimeler girmiştir. “Anadolu’da Arapça ve Farsça ile yazı dili olma yolunda bir müddet mücadele eden Oğuzca, XIII. yüzyıldan günümüze kadar kessintisiz olarak edebi yazı dili olarak kullanılmıştır. Anadolu’daki Oğuzcayı üç tarihi döneme ayırabilir: Eski Anadolu Türkçesi, Osmanlı Türkçesi ve Türkiye Türkçesi.” (Gülsevin, 2004, p. 54)

Osmanlı Türkçesini iyi anlamak için Arap ve Fars dil kurallarını da bilmek gerektir. (Timurtaş, 1981, p.72) “Osmanlıca’yı anlamak için, Arapça ve Farsçanın gramerlerini tamamiyle bilmek gerekli değildir. Ancak Türkçede kullanılan şekillerin bilinmesine lüzum vardır.” (Ediskun,1985, p.23) “Osmanlıca, Arapça ve Farsçanın etkisi altında kalarak bu dillerden kelime, ek, hatta kural almaya başladı” Şeklinde değerlendirmiştir. Dolayısıyla İslâmiyetle birlikte Arap ve Fars dillerinin etkisi “Arap alfabesi, İslami dönemde bulunan Türkçe eserlerde kullanılmaktadır.” (Tekin, 2003: p.32) Osmanlı Türkçesi Arap harfli Türk yazısıdır. “Arap harfleri Türklerin arasına İslamiyet’le birlikte girmiş, 10. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar bin yıla yakın bir zaman süresince kullanılmıştır.” (Türk Dünyası El Kitabı, 1979, p. 348)

Osmanlıca’nın dönemlerinde bütün alanlarda eserler yazılmıştır. “XIV.yüzyıl, Doğu ve Batı Türkleri arasında artık edebi dilin tamamen teşekkül ettiği, çok sayıda eserlerin meydana geldiği bir çağdır. 14.yüzyılda Osmanlı devletinin kuruluş çağına rastladığı için daha çok dini – tasavvufi, tarihi, hamasi ve ahlaki mahiyette eser yazılmıştır.” (Timurtaş,1981, pp.162-163) “XVII.yüzyılda ise Doğu Türkçesinde zengin bir edebiyat meydana gelmemiştir. 17.asır, divan şiirinin gelişmeye devam ettiği ve büyük sanatkârların yetiştiği bir devirdir.” (Timurtaş, 1981, p. 217) Bu nedenle çalışmamızda Osmanlı Türkçesinin iki farklı dönem 14. ve 17. yüzyıllarda Kabus- nâme ve Mezâki metinleri esas alınarak incelenmiştir. Kabus-nâme, Nasihatname türünde Fars edebiyatının temel eserlerinden biri olan 1082 yılında Keykavus bin İskender’in tarafından kaleme alınmıştır. Kırk dört bölümden oluşan hayatın her alanında yararlı ve gerekli bilgiler verilmektedir. Bu eser Şeyh oğlu Sadrüddin’in tarafından 13-15. yüzyılda Eski Anadolu Türkçesi döneminde Türkçeye tercüme edilmiştir. “Şeyhoğlu (1340?- 1401) kabus-name tercümesi (1401) mansur ve manzum eseridir.” (Gülsevin, 2004, p. 66) diğeri ise Mezâki Divanı 17.yüzyılda yazıldığı bir eserdir ve “Mezaki şairin kaynaklarda belirtilen tek eseridir. ” (Mermer, 1991, p. 35). Divanı çeşitli şiirlerden oluşur. Divanında gazel, kaside, kıt’a, müseddes, tarih kıt’ası, rubâi ve müfred vardır. Bu makalada gazel ve kaside şiirlerinden çeşitli örnekler seçilmiştir.

Osmanlı Türkçesine islâmiyetle birlikte çok sayıda Arapça ve Farsçadan kelime ve dilbilgisi öğeleri girmiştir. Bunlardan en önemlisi sıkça kullanılan harfî târifidir. Araştırmamızda Osmanlı Türkçesinde Arapça harf-i târifin kullanımı karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. “Arapçada ad iki türe ayrılır; belirtili ve belirtisizdir. Belirtisiz ad, belirli olmayan bir şeyi ifade

eder ve onu belirli yapmak için kelimenin başına el harfi eklenir. Belirtili ad ise altı türü vardır; özel ad, el harfi alan ad , ad tamlaması, zamir, işaret adı.” (Al Noqrat, 2003:38-39) bu araştırmada el harfi ile kurullan adları ele alınacaktır.

Arapçada isimler belirlilik eki (Harf-i tâ'rif) alan ve almayan iki şekilde kullanılır. Harf-i tâ'rif alan isimlere ma'rife, harf-i tâ'rif almayan isimlere nekre adı verilir.

Örnekler;(el-kitap الكتاب , kitap كتاب),(el-kalem القلم , kalem قلم),(eş-şehir الشهر , şehir شهر) vb.

Harf-i tâ'rifin kelimelerde kullanımını hem yazılış hem telaffuz bakımından farklıdır. İlk önce kelimenin başına getirilir ve kelimeyle beraber yazılır. Harf-i tâ'rif sadece (lam) harfinden oluşmaz. “ ال El; yalnız başına lâm olarak değil, hemze ile birlikte, harf-i ta'rif olmaktadır.”(Çelen, 2006, p. 377) Harfi tâ'rihi Osmanlı Türkçesinde de mevcuttur. Bu duruma belirtilme adı verilir ve kelimelere ilgi veya yükleme eki getirilerek kurulur. Harfi tâ'rifin yazılış ve taleffuzu bakımından iki dilde benzerlik yönü vardır. “Türkçeye geçmiş bulunan bazı Arapça kelimelerin başında ال harf-i tarifi saklanmıştır. Bunlarda harf-i tarifi vokalı "e" okunur.” (Ergin, 2016, p.75). Telaffuz bakımından ise kelimenin birinci harfine göre iki şekilde telâffuz edilir “Harf-i ta'rifin lâm'ı (ل), getirildiği kelimenin ilk harfinin şems veya kamer harfi oluşuna göre, değişik şekilde telâffuz edilir. Kelimenin birinci harfi, hurûf-ı şemsiyyeden ise lâm (ل) onun gibi, hurûf-ı kameriyyeden ise lâm aslında olduğu şekilde (yani L olarak) okunur.” (Timurtaş, 1999, p.101) “ Şemsi harfler şunlardır: ت، ث، د، ذ، ر، ز، س، ش، ص، ض، ط، ظ، ل، ن. Şemsi harfle başlayan ismin başına harf-i tarif (ال) gelince harfi ta'rifin lamı okunmaz. O hâlde eş- Şemsu " Güneş" olarak okunur. kameri harfler şunlardır: أ، ب، ج، ح، خ، ع، غ، ف، ق، ك، م، و، ه، ي. Kameri harfle başlayan ismin başına harf-i tarif (ال) gelince harf-i tarifi "lam" ı okunur. O hâlde el-القمر " Ay " olarak okunur.” (Çelen, 2006, p. 377)

Harfi tâ'rifin kelime ve terkiplerde kullanımını farklıdır. Terkiplerde harfi tâ'rihi ikinci ismine getirilir. “ Farsça ve Arapçada Türkçenin aksine tamlayan, tamlanandan sonra gelir. Sıfat tamlamalarında da türkçede önce sıfat, sonra isim ; Farsça ve Arapçada önce isim, sonra sıfat gelir. Osmanlıcada Farsça ve Arapça izafetin her çeşidi bol bol kullanılmıştır.” (Timurtaş,1981, p.78) “ Muzâf, harf-i ta'rif (ال) veya tenvin almaz. Muzâfun ileyh, harf-i ta'rif (ال) veya tenvin alır.” (Çörtü, 2014, p.315) Çalışmamızda harfi tâ'rifin kelime ve

terkiplerle kullanılmasını gösterilmiştir. Buna göre bu çalışma üç tasniften oluşmaktadır. İlk tasnif " kelimelerle kullanışı " ikinci tasnif " Arapça terkiplerle kullanışı " üçüncü tasnif ise "edat ve cer harfleriyle kullanışı"dır. .

Çalışmamızda harfi tâ'rifin incelemesi şu tasnife göre ele alınmıştır:

- I. "el" Harf-i ta'rifin kelimelerle kullanışı; isimlerin başına getirilir.
- II. "el" Harf-i ta'rifin Arapça terkiplerle kullanışı; Arapça isim tamlamalarında ikinci ismin başına getirilir.
- III. " el " Harf-i ta'rifin edat ve cer harfleriyle kullanışı; bunlardan sonra gelen isimlere (ismi mecrure) getirilir .

Bu tasnife göre incelenilen örnekler ilave olarak kamer (ay) ve şems (güneş) harflerinin tesirini yazılış ve telaffuz bakımından da gösterilmiştir.

I. "el"Harf-i ta'rif isimlerin başına getirilir. Lam" harfinin okunması kendiden sonraki harfin kameri veya şemsi oluşuna bağlıdır.

I.1."el" harfi ta'rif + Hurûfü'ş-şemsiyye

1. " ' d-din" الدين (K.N.s.15/8)
2. "ed-Dunyā" الدنيا (K.N,s.5/9)
3. "eş-şerefu" الشرف (K.N.,s.22/13)
4. "eş-Şeyhu" الشيخ (K.N.,s.27/10)
5. "eş-Şebābu" الشباب (K.N.,s.47/2)
6. " en-nuṣṣu" النصح (K.N.,s. 24/3)
7. " ed-dāllu" الدال (K.N.,s.24/12)
8. "ez-zelletu" الزلّة (K.N.,s.61/14)
9. " er-Rāzi" الرازي (K.N.s.31/1)

10. "er- Reşid" الرشيد (K.N.s.38/9)
11. "er-refik" الرفيق (K.N.,s.141/5)
12. "es-sa'idu" الساعد (K.N.,s.148/4)
13. "eş-şalātu" الصلاة (K.N.,s. 15/7), (K.N.,s.163/6)
14. " Eş-şalâ" الصلاة (M.K.18/94), (M.G.27/5), (M.G.321/2)
15. " Es-seyf" السيف (M.K.29/23)
16. "t-taḳvā" التقوى (K.N.,s.118/1)
17. " ṭ-ṭahirine" الطاهرين (K.N.,s.213/11)
18. " t-teslim" التسليم (K.N.,s.213/11)
19. " 'ş-şakiyyu" (K.N.,s.148/5)
20. " ' s-semāvātu" السموات (K.N.s.12/14)
21. " 's-selāmu " السلام (K.N.,s. 11/7), (K.N.,s.70/12)
22. " ' ş-şalātü" الصلاة (K.N.s.140/12)
23. " 's-selām" السلام (K.N.,s.70/4), (K.N.,s.102/10), (K.N.,s.122/12), (K.N.,s.140/12)
(K.N.s.9/11), (K.N.s.15/6), (K.N.s.27/10), (K.N.s.55/13), (K.N.s.63/7-9-12),
(K.N.s.82/7), (K.N.s.92/1), (K.N.s.108/14), (K.N.s.136/7), (K.N.s.139/14),
(K.N.s.141/7) (K.N.s.199/13)
24. " ' r-ricāl" الرجال (K.N.s.134/8)
25. " ' r-rızq" الرزق (K.N.,s.136/7)
26. " 'r-rahān" الرَّحْمَنَ (K.N.s.3/2), (K.N.,s.163/4)
27. " 'r-rahim" الرحيم (K.N.,s.163/4)
28. " 'r-rahmeti" الرحمة (K.N.,s.213/9)

29. " 'r-riḍvāni" الرضوان (K.N.,s.213/9)
30. " 'n-neseb" النسب (K.N., s.22/14)
31. " 'n-nehāru" النهار (K.N.,s.107/1), (K.N.s.73/3)
32. " 'n-nās" الناس (K.N.,s.157/1)
33. " 'n-nāse" الناس (K.N.,s.2/10)

I.2."el" harfī ta'rif + Hurûfû'l- kameriyye

1. "âl-nikâb" النقب (M.G.244/3)
2. "el- mu'minü " المؤمن (K.N.s.2/8), (K.N.,s.31/12)
3. " el- Edebu" الادب (K.N.,s. 22/8)
4. " el-ḥayāu" الحياء (K.N.,s.29/11), (K.N.,s.136/7)
5. " el-Mer'u" المرء (K.N.,s.38/2)
6. "el-vaṭānu" الوطن (K.N.,s.50/2)
7. "el-vaḥdetu" الوحدة (K.N.,s.53/1)
8. "el-cünūnu" الجنون (K.N.,s.62/3)
9. "el-Mizāḥu" المزاح (K.N.,s.62/8)
10. "el-'Acāyizu" العجائز (K.N.,s.63/7)
11. " el-mezḥu" المزح (K.N.,s.63/13)
12. "el-cār" الجار (K.N.,s.95/3)
13. "el-Īnsānu" الانسان (K.N.,s.102/11)
14. "el-'iyāzū" العياد (K.N.,s.115/1)
15. "el-Īrāni" الايراني (K.N.,s.121/9)

16. "el-'İlmu" العلم (K.N.,s.141/7)
17. "el-ḥamdu" الحمد (K.N.,s.163/6)
18. "el-'allāme" العالم (K.N.,s.213/5)
19. " el-abdü" العبد (K.N.,s.213/6)
20. "el-cāni" الجاني (K.N.,s.213/6)
21. "el-ḥaḳir" الحقير (K.N.,s.213/7)
22. " El-emîr" الامير (M.K. 1/22)
23. "El-amân el-amân" الأمان الأمان (M.K.7/1)
24. "el-ḳâbını" ألقابنا (M.K.8/13)
25. " el-ḥaḳ" الحق (M.K.8/68), (M.K.9/9), (M.K.9/43),(M.K.18/14), (M.K.19/36), (M.G.68/8), (M.G.142/1), (M.G.151/7), (M.G.183/5), (M.G.184/3), (M.G. 184 /7), (M.G.207/7), (M.G.208/7), (M.G.252/7), (M.G.277/4), (M.G.282/7), (M.G.387/7), (M.G.424/4)
26. " El-ḥaḳḳ" الحق (M.K.29/2)
27. " El-minnetü" المننة (M.K.12/51), (M.K.12/75),(M.K.14/1,2,3,4,5), (M.G.87/9), (M.G.308/8)
28. " El-ḳıṣṣa" القصص (M.K.29/30), (M.G.22/5)
29. " el-ḥazer" الحذر (M.G.65/3), (M.G.75/2), (M.G.88/2), (M.G.340/4), (M.G. 423 /8), (M.G.435/4), (M.G.22/8)
30. "El-ḥased" الحسد (M.G.103/5), (M.G.282/4)
31. " El-'ıyṣ-ı" العيش (M.G.410/4)
32. " l-mu'minin" المؤمنين (K.N.s.11/4)
33. " l-'arza " الارض (K.N.,s.12/14)

34. " 'l-insāne" الأُنْسَانُ (K.N.s.13/6)
35. " 'l-edebu" الادبُ (K.N.,s.22/14)
36. " 'l-emānāti" الامانات (K.N.,s.85/2)
37. " 'l-baḥre" البحرَ (K.N.,s.139/14)
38. " 'l-musrifin" المسرفين (K.N.,s.82/14)
39. " 'l-ḡufrāni" الغفران (K.N.,s.213/8)
40. " 'l-faḳir" الفقير (K.N.,s.213/6)
41. " 'l-ḥāzirine" الحاضرينَ (K.N.,s.213/10)
42. " 'l-inse" الانسَ (K.N.,s.13/9)
43. " 'l-leyle" الليل (K.N.s.73/2)
44. " 'l-maḳsūd" المقصود (M.K.1/19)
45. " 'l-aceb" العجب (M.K.2/1)
46. " 'l-müznibin" المذنبين (M.K.1/42)
47. " 'l-miski" المسك (M.G.373/4)

II. "el" Harf-i ta'rifin Arapça terkiplerile kullanışı Arapça isim tamlamalarında ikinci ismin başına getirilir. Ergin ve Timurtaş sınıflandırması göre, Arapça izâfet terkiplerinde birinci kelime, sonuna bir vokal alarak ikinci kelimeye bağlanmaktadır*. Bu çalışmada Ergin ve Timurtaş sınıflandırması esas alınarak incelenmiştir.

II.1.Birinci kelimenin sonuna getirilen vokal genellikle, normal olarak ötre olur.

1. " 'Abdü' l-melik" عبدُ الملك (K.N.,s.160/6,6,8,8,9)

* Geniş bilgiler için bk.(Muharrem Ergin , Osmanlıca Dersleri, İst 2016: 73) ve (Faruk K. Timurtaş, Osmanlı Türkçesi Grameri, İst. 1999: 226)

2. " āhirü' l-emr" أخرُ الامر (K.N.,s.163/7)
3. " 'Abdü' l-cabbār" عبدُ الجبار (K.N.,s.164/7,9,11,14,15), (K.N.,s.165/1,13,14)
4. " 'Azudu' d-devleden" عضدُ الدولة (K.N.,s.183/4,15)
5. " 'aynü' l-kemâl" عينُ الكمال (M.K.6/9)
6. " 'aynü' l-yaḳîni " عينُ اليقين (M.K.21/30)
7. " aḥsenü' l-vech' أحسنُ الوجه (K.N.,s.170/13)
8. " 'azbü' l-beyân-ı" اعذبُ البيان (M.K.21/24)
9. " 'avâmü' n-nas" عوامُ الناس (M.G.421/5)
10. "bedi'u 'z-zamân" بديعُ الزمان (K.N.,s.211/7)
11. " Beytü' l-eṣnâmi" بيتُ الاصنام (M.K.9/38), (M.K.22/37)
12. " beytü' ṣ-ṣanemi" بيتُ الصنم (M.K.18/85), (M.G.11/2), (M.G.30/3)
(M.G.,156/3), (M.G.308/7), (M.G.352/6)
13. " beytü' l-aḥzâni" بيتُ الاحزان (M.K.25/9)
14. " beytü' l-ḥarâm-ı" بيتُ الحرام (M.G.7/3), (M.G.130/4)
15. "bâhirü' l-i'câza" بحرُ الجزاء (M.G.6/9)
16. " bintü' l- 'inebüñ" بنتُ النبي (M.G.198/4), (M.G.316/6)
17. " Defnu' l-benâti" دفنُ البنات (K.N.s.108/14)
18. "darbü' l-meseli" ضربُ المثل (M.K.2/5)
19. "dârü' l-bevâr" دارُ البوار (M.K.8/30)
20. " beytü' l-ḥazen-i" بيتُ الحزن (M.K.27/5), (M.G.181/1), (M.G.308/2),
(M.G.383/1)
21. " dârü' l-ḥulüdda" دارُ الخلود (K.N.,s.5/15)

22. " Dârü' l-ḥikemi" دارُ الحكم (M.K.14/49), (M.K.16/24)
23. " dârü' l- 'ayâr-ı" دارُ الاعيارِ (M.K.23/73), (M.G.172/2)
24. " dârü' l-mülk-i" دارُ الملكِ (M.G.1/7)
25. " dârü' ş-şifâ" دارُ الشفاءِ (M.G.21/4)
26. " dârü' d-dârb-ı" دارُ الطربِ (M.G.168/5)
27. " Dürretü' t-tâcı" دُرَّةُ التاجِ (M.K.13/27)
28. " emirü' l- mü'minin" أميرُ المؤمنین (K.N.,s.3/7), (K.N.,s.21/1), (K.N.,s.24/2), (K.N., s.29/1), (K.N.,s.38/2-10-13), (K.N.,s.56/5), (K.N.,s.157/6), (K.N.,s.160/12)
29. " efđalü' ş-şalâti" أفضلُ الصلواتِ (K.N.,s.102/10), (K.N.,s.122/12), (K.N.,s.213/11)
30. "Eddebehu' l-leylu" أدبه الليلُ (K.N.,s.107/1)
31. " eddebehu'l-melevâni" أدبه مولانا (K.N.,s.107/3)
32. " esğaru' t-tullâb" أصغرُ الطلابِ (K.N.,s.213/6)
33. " eṭi'u-r-resüle" اطيعوا الرسولَ (K.N.,s.20/9)
34. " efşahu' ş-şu'arâ" افصحُ الشعراءِ (K.N.,s.59/8)
35. " emlaḥu' ş-şu'arâ" أملحُ الشعراءِ (K.N.,s.77/7)
36. " fâhrü' l-mürselîn" فخرُ المرسلينِ (M.G.350/10)
37. "Felekü' l-me'âli" فلکُ المعالي (K.N.,s.79/9)
38. " fâyikü' l-aqrânı" فانقُ الاقرانِ (M.K.12/77), (M.G.257/10)
39. " felekü' ş-şems" فلکُ الشمسِ (M.K.17/47), (M.K.21/51)
40. " fuhûlü' l-vüzerâ" فحولُ الوزراءِ (M.K.18/48), (M.K.29/17)

41. " fethü' l-bâb-ı" فتح الباب (M.G.247/6)
42. "Fâṭimatü' z-zehrâyı" فاطمة الزهراء (K.N.,s.109/14)
43. " fârigü' l-bâli" فارغ البال (M.G.422/3)
44. "ḥalaktu' l eflāk" خلقت الافلاك (K.N.,s.2/12)
45. "ḥasenātu' l-aḥlākı" حسنات الاخلاق (K.N.,s.110/5)
46. "Ḥayru' l-umūru" خير الامور (K.N.,s.40/1)
47. " Ḥayru' n-nāsi" خير الناس (K.N.,s.157/1)
48. "ḥayrū' l-ḥalefı" خير الخلف (M.K.12/71), (M.K.14/24), (M.K.16/14)
49. " ḥabbetü' s-sevdâ" حبة السوداء (M.G.268/2)
50. " ḥâlisü' l-fu'âdum" خالص الفواد (M.G.338/1)
51. "ḥâşü' l-ḥavâş" خاص الخواص (M.G.421/5)
52. " 'izzu' d-dunyâ" عز الدنيا (K.N.,s.82/8)
53. " 'ilmu' l-ebdân" علم الابدان (K.N.,s.141/8)
54. " 'ilmu' l-edyân" علم الاديان (K.N.,s.141/8)
55. " ibnü' l-emîr ibnü' l-emîrümdür" ابن الامير ابن الامراء (M.K.1/22)
56. "ḳurretü'l-'ayn-ı" قرّة العين (M.K.1/34), (M.G.173/2), (M.G.304/2)
57. " ḳutbü' l-vüzerâ " كتاب الوزراء (M.K.12/40)
58. " kuḥlü' l-başarı" كحل البصر (M.K.12/41), (M.G.390/8)
59. "kehfü' l-ümemüñden" كهف الامم (M.K.16/9)
60. "ḳâyidü' l-ecnâd-ı" قائد الاجناد (M.K.18/53), (M.K.29/21)
61. "ḳubbetü' l-irşâdı" قبة الارشاد (M.K.29/15)

62. "ka'sü'l-kirâm" كأسُ الكرام (M.G.11/5), (M.G.33/2)
63. "keffü' l-ḥaḍībi" كفُ الخضيب (M.G.179/7)
64. "ka'betü' l-'uṣṣâk" كعبةُ العشاق (M.G.271/5), (M.G.422/5), (M.G.423/5)
65. "kâmilü' l-îmân-ı" كاملُ الايمان (M.K.12/40)
66. "ḳuṭbü' l-aḳṭâb-ı" قطبُ الاقطاب (M.G.421/6), (M.G.433/7)
67. "mir'atu' l-mu'min" مرآةُ المؤمن (K.N.,s.31/12)
68. "muḳaddimetü' ş-şerri" مقدمةُ الشعر (K.N.,s.62/8)
69. "Mâverâü' n-nehr" ما وراءُ النهر (K.N.,s.162/4,6)
70. "maḳsemü' l-erzâkı" مقسمُ الارزاق (M.K.17/32)
71. "maṭlaü' l-işrâkı" مطلعُ الاشراق (M.K.17/32), (M.K.18/108)
72. "mefḥarü' l-emcâdı" مفرحُ الامجاد (M.K.29/17)
73. "merkezü' l-iḳrârı" مركزُ الاقرار (M.K.29/30)
74. "Maṭla'ü' l-Envâr" مطلعُ الانوار (M.K.1/23), (M.G.45/2), (M.G.48/1), (M.G.240/1)
75. "Maḥzenü' l-Esrârdur" مخزنُ الاسرار (M.G.45/3), (M.G.240/1)
76. "Mâ'ü' l-huyût-ı" مائلُ الخيوط (M.G.116/5)
77. "neshü' l-kitâbi" نسخُ الكتاب (K.N.,s.213/4)
78. "Nizâmü' l-mülki" نظامُ الملك (M.K.18/59)
79. "rabbükümü' l-a'lâ" ربكمُ الأعلى (K.N.,s.187/13)
80. "re'sü' l-mâl-i" ريسُ المال (M.G.28/2), (M.G.220/7)
81. "Rûḥü' l-Emîn" روحُ الامين (M.G.32/2), (M.G.113/3), (M.G.171/4), (M.G.288/6), (M.G.333/2), (M.G.347/5), (M.G.364/10)

82. "rûhü' l-ḵudsî" روح القدس (M.G.53/3), (M.G.156/7), (M.G.437/2) (M.G.323/4)
83. "re'isü' l-küttâb" رئيس الكتاب (M.G.156/12)
84. "Şüretu' l-'aḵl" صورة العقل (K.N.,s.22/8)
85. "Şalavātu' r-rahmāni" صلوات الرحمن (K.N.,s.63/5)
86. "şādīḵu' l-ḵavl" صادق القول (K.N.,s.195/14)
87. "Sultānü' s-selātini" سلطان السلاطين (M.K.8/20)
88. "sırrü' l-ḥikemi" سر الحكيم (M.K.9/18)
89. "Şadrü' l-vüzerâdur" صدر الوزراء (M.K.14/20)
90. "Şadrü' ş-şudûr" صدر الصدور (M.K. 19/15), (M.K.20/11)
91. "Şâhibü' l-îcâdı" صاحب الایجاد (M.K.29/25)
92. "şabâhü' l-ḥayrı" صباح الخير (M.G.186/7)
93. "serî'ü' z-zevâl" سريع الزوال (M.G.238/4), (M.G.325/2)
94. "seri'ü' l-cereyân" سريع الجريان (M.K.2/30)
95. "şādīḵu' l-vedâdum" صادق الوداد (M.G.338/1)
96. "şemsü' l- me'âli" شمس المعالي (K.N.,s.4/14), (K.N.,s.67/12), (K.N.,s.79/11,14), (K.N., s.176/4), (K.N.,s.184/1,4,9,14), (K.N.,s.185/4)
97. "Şeyhü' l-harem-i" شيخ الحرم (M.K.4/19)
98. "şüzûrü' z-zehabi" شذور الذهبی (M.K.9/55)
99. "şıblü' l-esedi" شبل الاسد (M.K.12/67), (M.K.13/20)
100. "şakkü' l-ḵameri" شاق القمر (M.G.110/1)
101. "ṭavilātu' l-a'nāḵi" طويلة الاعناق (K.N.,s.110/5)

102. " ulu' l-emru" أولُو الأمر (K.N.,s.20/9-10)
103. " 'umdetü' l-evtâdi" عمدة الاوتاد (M.K.29/13)
104. " ülü' l-emri" أولُو الامر (K.N.,s.20/10-11), (M.K.23/37)
105. " ümmü' s-sāni" أم الثاني (K.N.,s.50/2)
106. " ülü' l-ebsârî" أولُو الابصار (M.K.18/35), (M.G.240/3)
107. " vācibü' l-ḳatî" واجب القطع (K.N.,s.198/11)
108. " vâşıtatü' l-'aḳdi" واسطة العقد (M.K.14/67), (M.K.16/29), (M.K.18/117)
109. " yueddibhu' l-ebevāni" يؤدبه الأبوين (K.N.,s.107/3)
110. " yahıḳu' l-mekrü' s-seyyüü" يحيق المكر السي (K.N.,s.140/11)
111. " Z̄erretü' t-tâc-ı" ذرة التاج (M.G.296/3)

II.2. Nisbet isimleri şeddeli ى ile bağlanır.

1. " Veliyyü' n-ni'amuñdan" وليُّ النعم (M.K.16/42)
2. " veliyyü' l-en'âmî" وليُّ الانعام (M.K.22/11)
3. " vâdîyü' l-ilḥâdî" وليُّ الاحاد (M.K.29/23)
4. " Z̄i 'l-ḳa'da" ذِي القعدة (K.N.213/11)

II.3. Birinci kelimenin sonundaki elif-i maksûre fetha okunur ve doğruca bağlanır.

1. " 'ale' l-ḥayri" على الخير (K.N.s24/12)
2. "Ale' l-fevri" على الفور (K.N.s.18/12)
3. " 'ale' l-murselin" على المرسلين (K.N.s.11/7)
4. " 'ale' l-vālideh" على الوالدة (K.N.s.39/1)

5. 'ale' d-devâm " على الدوام (M.G.426/6)
6. " ile 't-tehlukeh " الى التهلكة (K.N.s.18/9)
7. " ilā ehlihā " الى اهلها (K.N.s. 85/2)
8. " şalla'llāhu " صلى الله (K.N.s.31/11)
9. " rađiya 'llāhu " رضى الله (K.N.s.38/2)

II.4.Kendisinden önce /ك / ب / في / على / الى / من/ edatlarından biri, bir tamlanan gelirse birinci kelime i ile bağlanır.

1. " 'an nevāzilli' l-ḥadesān " عن نوازل الحدثنان (K.N.s.3/3)
2. " bi'-smi' llāhi 'r-raḥmāni' r-raḥim " بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ (K.N.s.2/1), (K.N.s.163/4)
3. " Bi- ḥamdi' llāh " بحمد الله (M.K.8/47), (M.K.28/1)
4. "el –mu'ebbed min 'inde 'r-raḥmān " المؤید من عند الرحمن (K.N.s.3/2)
5. " Elem tere keyfe fe'ale rabbūke bi-aşhābi' l-fil " ألم ترى كيف فعل ربك بأصحاب الفيل (K.N.s.163/11)
6. " el- vaḥdetu ḥayrun min celisi 's-sū " الوحدة خير من جليس السوء (K.N. s53/1)
7. " ḥabāhu 'llāhu bi' l-'afvi ve ' l-ğufrāni " حباة الله بالعتو والغفران (K.N.s.213/8)
8. " Ḥayru' n-nāsi men yenfe'u 'n-nās " خيرُ الناس من ينفَعُ الناس (K.N.s.157/1)
9. " kitābu' l-Beyān fi keşfi' l-irfānda " كتاب البيان في كشف العرفان (K.N.s.199/5)
10. " ke-mā-hüve' l-'ade " كما هو العادة (M.K.23/24)
11. " leyse ' l-bey'u 'alā ebnāi' l-mulūki " ليس البيع على ابناء الملوك (K.N.s.109/6)
12. " min kurebi' d-dunyā " من كرب الدنيا (K.N. s122/13)
13. " min kurebi yevmi' l-ḳiyāme " من كرب يوم القيامة (K.N.s.122/13)

14. " Tefekkerū fi ālāi' llāh" تفكروا في الاء الله (K.N.s.9/11)
15. " ve' s-selāmu 'alāmeni' t-tebe'a 'l-hudā" والسلاام على من اتبع الهدى (K.N.s.70/12)
16. " ve bi-ḥamdi 'llāh" وبحمدِ الله (K.N.s.171/11)
17. " yuridu' llāhu bi-kumu' l-yūsra ve lā yuridū bi-kumu 'l-'usr" يريدُ الله بكم اليسر ولا يريدُ الله بكم العسر (K.N.s.14/9)

II.5. Şeddesiz ى ile biten birinci kelime i ile bağlanır.

1. " melekıyyü' ş-şiyeminden" ملكيُ الشيم (M.G.156/15)

II.6. Birinci kelimenin sonu bâzan (zaman ve mekân isimlerinde) e okunur.

1. " beyne' l-mele'i" بين الملاء (K.N.s.24/3)
2. " el-Mer'u maḥbuvvun taḥte lisānih" المرء مخبوء تحت لسانه (K.N.s.38/3)
3. " Taḥte 'l-livâ-yı" تحت اللواء (M.G.135/3)

II.7.din kelimesi ile yapılan şahıs ismi terkiplerde birinci kelime keyfî olarak e ile bağlanır.

1. " Celâle d-din-i" جلال الدين (M.K.8/64)
2. "Evḥadü' d-din" اوحدُ الدين (K.N.s.121/8)
3. " 'imādu' d-din" عمادُ الدين (K.N.s.15/7)
4. " kuṭbu' d-din" قطبُ الدين (K.N.s.213/7)
5. "Şadrü' d-din" صدرُ الدين (K.N.s.193/3)

Arapçada din kelimesi kişi adlarıyla çok kullanılmaktadır. “Birçok şahıs adları Allahın isim ve sıfatları ile ve din kelimesiyle kurulmuştur.” (ERGİN, 2016: 73-74)

1. " 'azameti 'llāhi" عظمةِ الله (K.N.s.139/13)
2. " Abdullāh" عبدالله (K.N.s.79/10)

3. " Bâreke' llâh " بآرك الله (M.K.10/1)
4. "Eyyede' llâh " أيد الله (M.K.9/44)
5. " ḥabāhu 'llāhu " حباة الله (K.N.s.213/8)
6. "ḥaşa' llâh " حاشا الله (M.K.9/44)
7. " inşā' allāhu " أنشاء الله (K.N.s.52/7)
8. " Kerrema 'llāhu " كرم الله (K.N.s.22/8)
9. " Ma'āza 'llâh " معاذ الله (K.N.s.113/6), (K.N.s.171/11)
10. " Mâ-hüve' l-maqsûd " ما هو المقصود (M.K.1/19)
11. " raḥmetu 'llâhi " رحمة الله (K.N.s.3/8)
12. " raḥimehu' llâh " رحمة الله (K.N.s.78/7)
13. "Resûlu' llâh " رسول الله (K.N.s.33/9), (K.N.s.63/6), (M.K.1/31)
14. " Rûḥu' llâh " روعُ الله (M.G.324/2)
15. " sübhāna 'llâhi " سبحانَ الله (K.N.s.199/12)
16. " Şıbgatu' llâh " صبغة الله (M.G.422/7)
17. " yedü' llâh " يدُ الله (M.G.50/5)

II.8. İkinci kelimenin sonundaki zâit t, o (e)'ye çevrilir.

6. " 'ayleyhi' l-lan'ne " عليه اللعنة (K.N.s.187/11)
7. "dâru' l-ḥilāfe" دارُ الخليفة (K.N.,s.162/10)
8. "Faḥru' d-devle" فخرُ الدولة (K.N.,s.115/11,11,12), (K.N.,s.171/6,6,8,13), (K.N.,s.184/3,5)
9. " ḥalaḳtu' l-cinne " خلقتُ الجنة (K.N.,s.13/9)

10. " 'izzu' l-āhireti" عزُ الاخرة (K.N.,s.82/8)
11. " mezra'atu' l-āhire" مزرعةُ الاخرة (K.N.,s.5/9)
12. " maşkaţu' n-nuţfe" مسقطُ النطفة (K.N.s.148/3)
13. " sırrü' l-ħalîfe" سرُ الخليفة (M.G.185/5)
14. " tedħulu' l-cennete" تدخلُ الجنة (K.N.,s.63/8)

III. " el " Harf-i ta'rîfin edat ve cer harfleriyle kullanışı bunlardan sonra gelen isimlere (ismi mecrure) getirilir . “Arapçada harf (hurûfi 'atf ve harfi cer) yahut edat denilen kelimelerin çeşitli şekillerinden bâzıları osmanlıcada da kullanılmıştır.” (Timurtaş, 2008, p.163)

1. " 'ani 'lāhi" عن الله (K.N.s.129/11)
2. " billāh" بالله (K.N.s.170/14)
3. " bi' l-'aql" بالعقل (K.N.s.22/13)
4. " bi' l-aşli" بالأصل (K.N.s.22/14)
5. "bi' l-māl" بالمال (K.N.s.82/8)
6. " bi' l-a'māl" بالأمال (K.N.s.82/8)
7. " bi'l- faqrı" بالفقر (K.N.s.140/13)
8. "bi'l- meveddeti" بالمودة (K.N.s.177/11)
9. " bi' l-'afvi" بالعفو (K.N.s.213/9)
10. "fi' t-ţa'ām" في الطعام (K.N.s.63/14)
11. " fi' l-ķelāmi" في الكلام (K.N.s.63/13)
12. " ke' n-nucūmi" كالنجوم (K.N.s.2/14)
13. "ke' n-nebiyyi" كالنبي (K.N.s.27/11)

14. " ke'l-milhi " كالمح (K.N.s.63/14)
15. " li' llâh" لله (M.K.12/75), (M.G.9/78)
16. " li' ş-şeytani" للشيطان (K.N.s.55/14)
17. " mine' t-tayyibât" من الطيبات (K.N.s.2/6), (K.N.s.13/5)
18. " mine' l-imân" من الايمان (K.N.s.29/11)
19. "mine' l-cunün" من الجنون (K.N.s.47/2)
20. "mine' l-mekrumâtı" من المكرمات (K.N.s.108/15)
21. " mine' s-saķili" من الثقيل (K.N.s.128/7)
22. " ve' s-selâmu" والسلام (K.N.s.70/12), (K.N.s.11/7)
23. " ve ' l-ğufrâni" والغفران (K.N.s.213/8)
24. " ve 'n-neseb" والنسب (K.N.s.22/14)
25. " ve 'ş-şalâtu" والصلاة (K.N.s.163/6)
26. " ve 't-teslim" (K.N.s.213/11)
27. "Zü' l-karneyn" ذو القرنين (K.N.,s.118/1)
28. " Zü' l-celâl" ذو الجلال (M.K.6/24)
29. "Zü' l-feķâr" ذو الفقار (M.K.8/18), (M.G.232/7), (M.G.339/9)
30. " zü' l-minen-i" ذو المنن (M.K.27/14)

Sonuç

Bu çalışmamda " el " harfî ta'rifin kullanımını incelediğimizde Şeyhoğlu Sadrüddin'in "Kabus- nâme Tercümsi" adlı eser kitabı ile Süleyman

Dede'nin " Mezâkî Divanı'nın " adlı divanı eserlerinden örnekler verilmiştir ve yukarıda verilen örnekler ışığında elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:-

1. " el " harfi ta'rifin incelenmesi üç tasnife ayrılmaktadır. Birinci tasnif; Harfi ta'rifin incelemesi kelimelerde şemsi ve kameri harfi olarak iki ana başlık altında ele alınmıştır. İncelediğimiz kelimelerde Şemsi harfi kullanımı kameri harfi kullanımından daha fazla olduğu tespit edilmiştir.
2. Hurûfî'ş-şemsiyye ve hurûfî'l- Kameriyye Arapça kelimelerde ve terkiplerde bu harflerin rolü görülmektedir.
3. "El" harfi ta'rifin 14. yüzyılda Kabus- nâme Tercümesi eserinde sık sık rastlanmaktadır. Çünkü bu devride Arapça kelimeleri çok kullanılmaktadır. 17. yüzyılda ise Mezâkî Divanı'nında "el" harfi ta'rifin ve Arapça kelimeleri çok az kullanılmaktadır.
4. Hem Kameri hem de Şemsi harf ile başlayan kelimelerin başına ة takısı geldiğinde kelimenin sonundaki tenvin kalkar.
5. Ergin ve Timurtaş sınıflandırmasına göre, " izafet terkibi "ne sık sık rastlanmıştır. " Tavsif terkibi" ise daha az kullanılmıştır. Bu bölümünde sekiz nokta kullanıma yakın olduğu tespit edilmiştir. Bu sekiz nokta altında örneklerini sıralanmıştır.
6. Arapça tamlamalarında muzafun ileyh genellikle marife olur yani başına harfi tarif alır. Bu tamlamada muzafun ileyh yine" harf-i tarif" ile ifade edilmiştir. Bu sebeple, bu izafet " belirtili isim tamlaması" olur. Fakat nekre de olabilir. İzafet ikiden fazla isimden de oluşabilir.
7. "el" harfi ta'rifin "edatlar ve cer harfleri"yle kullanımı incelenmiştir. Arapça cer harfleriyle çok kullanılmıştır. Edatlar ise sadece " ve" , " mâ" kullanımı görülmektedir.

Sonuçta harfi ta'rifin kullanımı iki dönemde farklı olarak tespit edilmiştir ve harfi tâ'rifin değişik bir şekilde kelime ve terkiplerde kullanılması da görülmektedir. Terkiplerde harfi tâ'rifi ikinci ismine getirilir. Edat ve cer harfleriyle kullanımı ise bunlardan sonra gelen isimlere getirilir . Harfi tâ'rifi Osmanlı Türkçesinde de mevcuttur. Bu duruma belirtme adı verilir ve

kelimelere ilgi veya yükleme eki getirilerek kurulur. Harfi tâ'rifin yazılış ve taleffuzu bakımından iki dilde benzerlik yönü vardır.

Kaynakça

- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin Grameri*: 2. Baskı, Türk Dil Kurumuyayınları, Ankara.
- Bozkurt, F. (1999). *Türklerin Dili*: T.C.Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Doğan, E. (2011). *Şeyhoğlu Sadrüddin'in Kabus Nâme Tercümesi (Metin, Sözlük, Dizin ,Notları,Tıpkıbasım)*: Mavi Yayıncılık, İstanbul.
- Çelen, M. (2006). *Arapça'da Edatlar*: Kalem Yayınları, İstanbul.
- Çörtü, M. M. (2014). *Arapça Dilbilgisi Nahiv*: 17.Baskı, Ifan Yayınları, İstanbul.
- Ediskun, H. (1985). *Türk Dilbilgisi*: Remzi Kitabevi, İstanbul.
- En Nokrat, A. M. (2003). *Eş Şamil Fi El Lugat Al Arabia*: 1. Baskı, Dar El Kutup El Vataniya, Bingazi.
- Ergin, M. (2016). *Osmanlıca Dersleri*: 28 Baskı, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Ergin, M. (1958). *Osmanlıca Dersleri II* : Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul.
- Fono, A. Ö. K. Y. (2006). *Arapça Dilbilgisi*: Fono Yayın Evi, İstanbul.
- Gülsevin, G. (2004) *Eski Anadolu Türkçesi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Mermer, A. (1991). *Mezâkî (Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkiddli Metni)*: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.
- Tekin, T., Ölmez, M. (2003) *Türk Dilleri Giriş*: Yıldız Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, F. K.(1981). *Tarih İçinde Türk Edebiyatı*: Vilayet Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, F. K. (2008). *Osmanlı Türkçesine Giriş*: 27 Baskı, Alfa Yayınları, İstanbul.
- Timurtaş, F. K. (1999). *Osmanlı Türkçesi Grameri*: 9 Baskı, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, (1977). *Türk Dünyası El Kitabı*: Ankara.

Bibliography

Adeskon, H. (1985). *Turkish Grammar*: Ramzi Press, Istanbul.

Al-Noqrat, A. M. (2003). *Al-Shamil In The Arabic Language*: First Edition, National Book House, Benghazi.

Argeen, M. (2016) *Lessons of The Ottoman Language*: 28th Edition, Bogaz Eche Publications, Istanbul.

Argeen, M.(1958). *Lessons of The Ottoman Language II*: Faculty of Arts Press, Istanbul.

Banguoglu, T. (2007). *Grammar of Turkish*: Second Edition, Turkish Linguistic Association Publications, Ankara.

Bozkurt, F. (1999) *The language of The Turks*: Publications of The Ministry of Culture Of The Republic of Turkey, Ankara.

Chlen, M. (2006) *Tools in The Arabic Language*: Qalam Publications, Istanbul.

Churuto, M. M. (2014) *Towards The Grammar of The Arabic Language*: 17th Edition, Avan Publications, Istanbul.

Dogan, A. (2011). *Translation of Qaboos Nama For Sheikh Oglu Sadruddin (Text , Dictionary , Index , Notes ,Fact Copy)*: Mavi Publications, Istanbul.

Fono O. E. I. P. (2006). *Arabic Grammar*: Fono Publishing House, Istanbul.

Golseven, G. (2004). *The Ancient Anatolian Turkish Language*: Gazi Press, Ankara.

Marmar, A. (1991). *Mazaki (His Life, His Literary Character, The Critical Text Of The Diwan)*: Publications Of The Ataturk Cultural Center, Ankara.

Tekin, T., Olmez, M. (2003). *Introduction Turkish Languages*: Yildiz Publications, Istanbul.

- Timurtash, F. K. (1981); *Turkish Literature During History*: Wilayat Publications, Istanbul.
- Timurtash, F. K. (2008). *Introduction to The Ottoman Turkish Language*: 27th Edition, Alpha Publications, Istanbul.
- Timurtash, F. K. (1999). *Ottoman Turkish Grammar*: 9th Edition, Publications of The Faculty of Arts, Istanbul University, Istanbul.
- Turkish Cultural Research Institute Publications, (1979). Turkish World Handbook: Ankara.*

دراسة حول استخدام ال التعريف باللغة التركية العثمانية في القرنين الرابع عشر والسابع عشر/قابوس نامه وديوان مزكي انموذجا

م.ابتسام عربيبي عبدالله

.م.منى فاضل جهانكير

جامعة بغداد / كلية اللغات / قسم اللغة التركية

المستخلص

استخدم الاتراك اللغة التركية العثمانية من القرن الثالث عشر الى القرن العشرين. خلال هذه الفترة وتحت تأثير الحضارة الاسلامية تم استعمال عدد كبير من الكلمات والتراكيب من اللغتين العربية والفارسية. ولذلك نرى دخول عناصر قواعدية من اللغة العربية الى اللغة التركية العثمانية ومن واهم هذه العناصر ال التعريف لكثرة استخدامها.

تناولنا في بحثنا هذا استخدام ال التعريف العربية في اللغة التركية العثمانية والهدف من هذه الدراسة معرفة اوجه التشابه والاختلاف بين اللغتين من حيث المعنى والبنية. وكون الدراسات اللغوية تعتمد على الجانب التطبيقي تم اختيار اثرين مكتوبين باللغة العثمانية في هذه الدراسة. احد هذه الاثار قابوس نامه وهو عبارة عن اثر منظوم للكاتب الشيخ صدر الدين اوغلو من القرن 14. اما الاثر الثاني فهو ديوان مزكي وهو عبارة عن ديوان شعري للكاتب سليمان ددى من القرن 17.

بيننا في دراستنا هذه كيفية استخدام ال التعريف مع الكلمات والتراكيب. ان استخدام ال التعريف مع الكلمات يختلف عن التراكيب وهذه الحالة موجودة في اللغة التركية العثمانية ايضا وتصاغ عن طريق اضافة اللواحق الى الكلمات وتستخدم بكثرة مع الاضافات الاسمية والاضافات النعتية و مع لواحق حالات الاسم عند ترجمتها الى اللغة العربية .

الكلمات المفتاحية: التراكيب العربية، الاضافات الاسمية، ال التعريف، اللغة التركية العثمانية، الحروف الشمسية والقمرية.